

**- Og Sannerlig,
Sannerlig sier
jeg Eder: Fylket
må nu syes om!**

Kommunereform – ei risikovurdering

- **Har vi tilstrekkeleg beslutningsgrunnlag?**
 - Interkommunalt samarbeid
 - Kommuneøkonomi
- **Har vi vurdert risikoen hvis naboen.....?**
- **Tenkjer vi langsiktig nok i reformarbeidet?**
 - Klarer vi «*løse våre lovpålagte oppgaver selv*»?
 - *Klarer vi «nye oppgaver» ?*
 - Er inndelinga egna for «*helhetlig og samordnet samfunnsutvikling, herunder arealplanlegging, transport, næring, miljø og klima*»?
- **Risikerer vi å gå i «Finlandsfella»?**

Mandat for ekspertutvalget for kommunereformen

Mål for reformen: Et sterkt lokaldemokrati

- Kommunereformen skal legge til rette for at kommuner slår seg sammen til større, **robuste enheter** som samsvarer bedre med de naturlige **bo- og arbeidsmarkedsregionene** som har utviklet seg over tid. **Reformen skal legge til rette for at alle kommuner skal kunne løse sine lovpålagte oppgaver selv.**
- Større og mer robuste kommuner vil gjøre at dagens oppgaver kan løses med **mindre behov for interkommunale løsninger og statlig detaljstyring.** Større kommuner vil også kunne tildeles **flere oppgaver**, noe som vil gi økt makt og myndighet til kommunene. Økt frihet til å prioritere og tilpasse velferdstilbudet til lokale behov vil gi mer effektiv ressursbruk innenfor begrensede økonomiske rammer.
- Større kommuner vil styrke forutsetningene for en **helhetlig og samordnet samfunnsutvikling, herunder arealplanlegging, transport, næring, miljø og klima** ved at større områder og befolkningsgrunnlag kan sees i sammenheng.

Eg er oppteken av at vi skal flytte
meir makt og ansvar til kommunane,
seier Sanner

GENERALISTKOMMUNAR

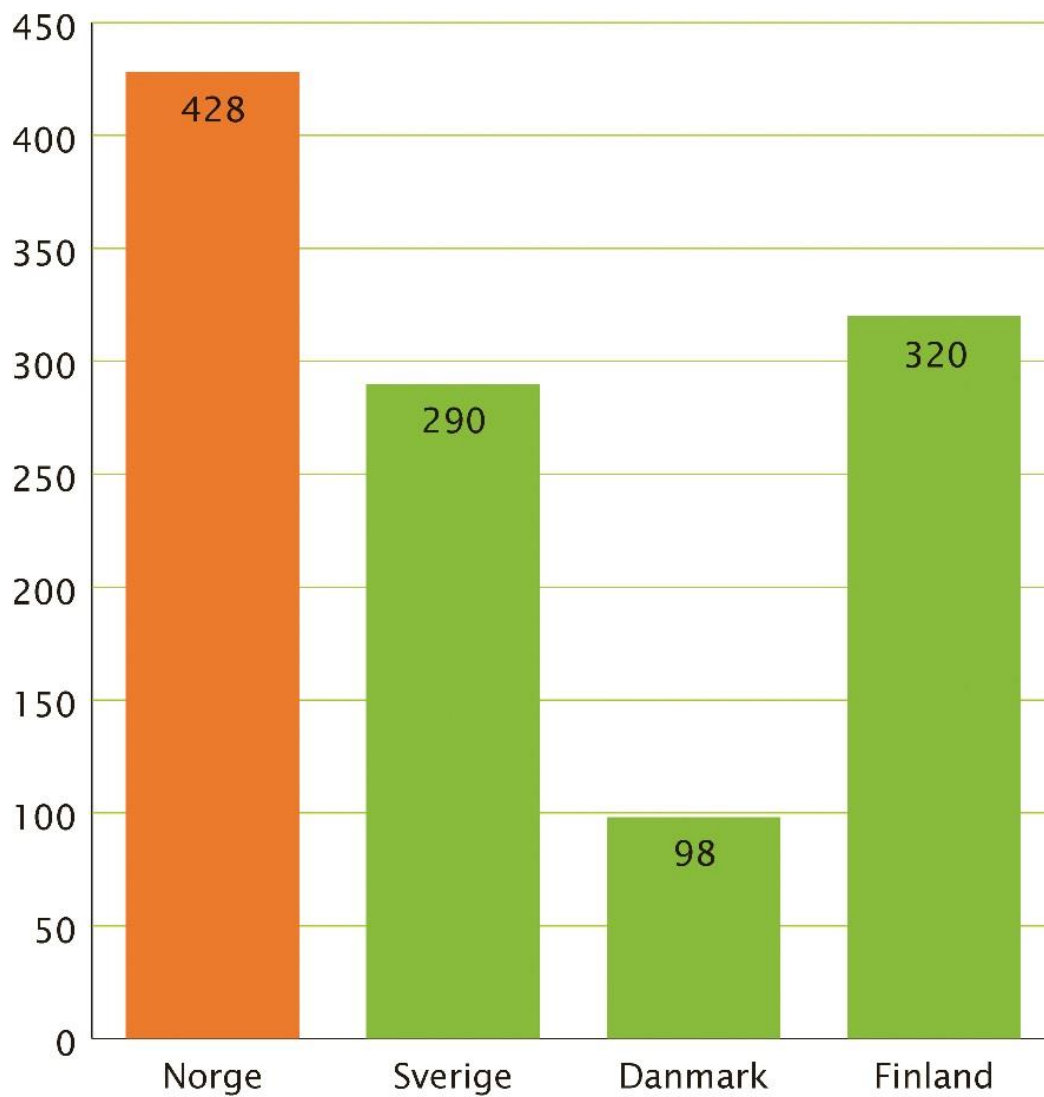
- **Demokrati gjennom direkte valg.** Kommuneloven er felles og angir de samme rammene for styringsprinsipper og organisering som skal følges i alle kommuner.
- **Bredt oppgaveansvar.** Kommunene har ansvar for flere tjenesteytende oppgaver og for utviklingsoppgaver, dvs. de har et helhetlig ansvar for lokal oppgaveløsning..
- **Enhetlig oppgavefordeling.** Kommunene pålegges oppgaver i hovedsak gjennom særlovgivningen, der det i lovene ikke skilles mellom kommuner av ulik type. Alle kommunene har de samme lovpålagte oppgavene og det tas for gitt at kommunene har forutsetninger for å løse oppgavene i tråd med nasjonale mål, enten i egen kommunal regi eller gjennom samarbeid med andre.
- **Enhetlig finansieringssystem.** Finansieringssystemet er det samme for alle kommuner..
- **Likebehandling gjennom statlig styring** . Utover en enhetlig oppgavefordeling og et enhetlig finansieringssystem er kommunene også likestilte i forhold til staten gjennom den øvrige statlige styringen.

Eitt kommunenivå - ikkje A og B kommunar

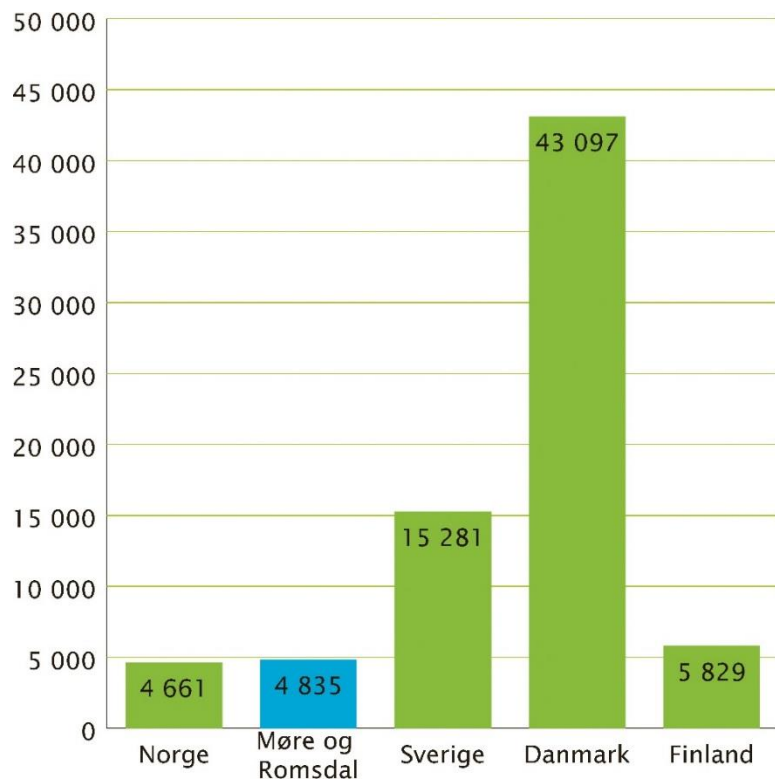

2012	Antall kommuner	Gj.snittlig størrelse/innbyggere	Kommunalforvaltningens utgifter, pst. av offentlige utgifter	Velferdsstatsmodellens sentrale kjennetegn
Norge	428	11 725	34,2	Universelle ytelser og offentlige tjeneste
Danmark	98	56 180	63,2	
Sverige	290	32 935	49,3	
Finland	320	16 915	41,1	
Tyskland	11 327	7 170	17,0	Forsikringsordninger og kontantytelser
Spania	8 116	5 690	13,0	
Frankrike	36 700	1 735	21,1	Residual
Storbritannia	406	155 775	28,3	

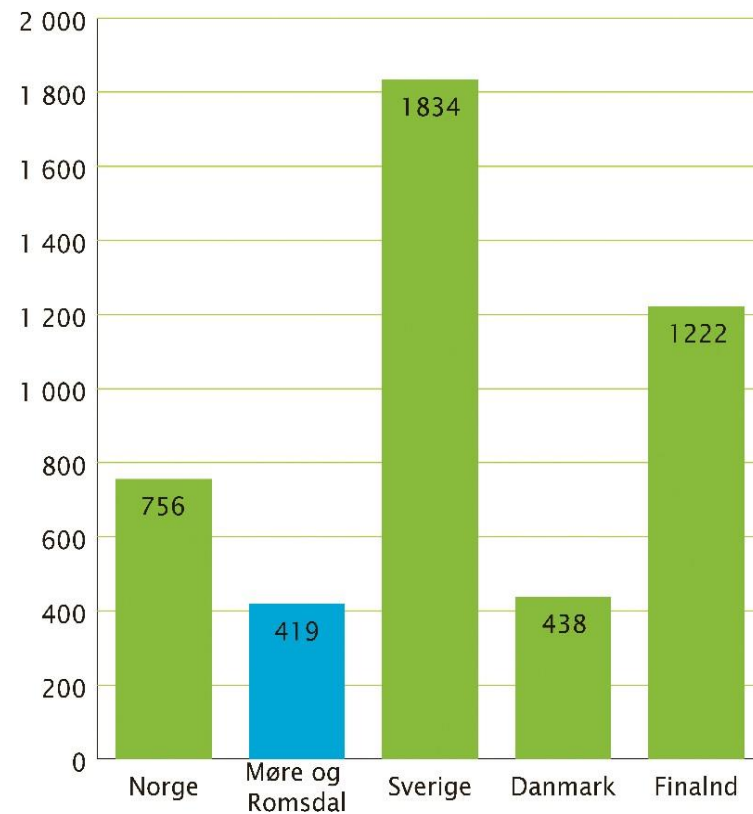
Talet på kommunar 2015

Tal innbyggjarar, median

Storleik kommunar, km2 ,gjennomsnitt

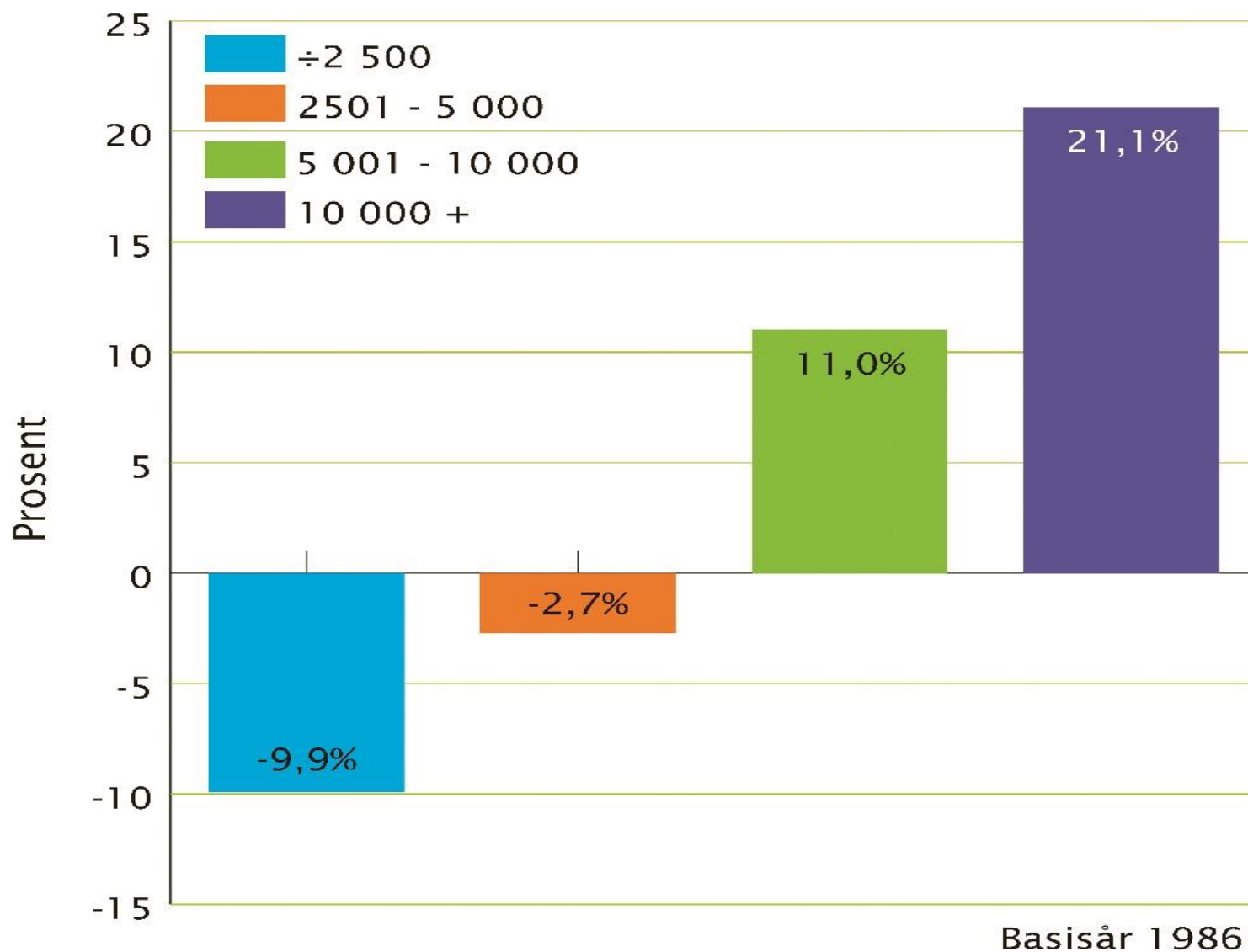

FINLAND

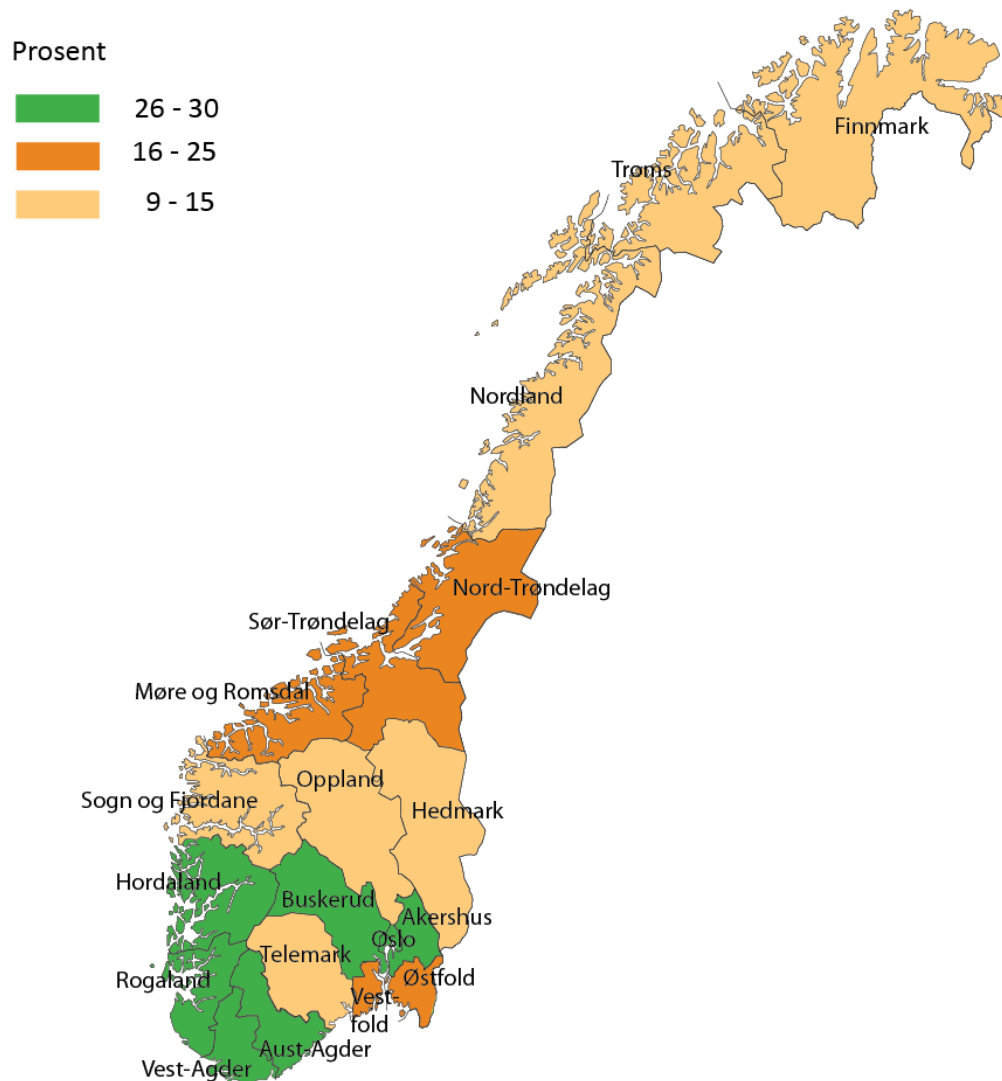
- «Kontinuerlig» kommunereform fra 2000
- Fra 2000 til 2011 antall kommuner 452 til 336.
- 2013: Kommunestrukturlov (Strukturlagen) som gir praktisk talt alle kommuner plikt til å utrede kommunesammenslåing – i løpet av 2014.

- **Utredningskriterier**
 - Service- og befolkningsgrunnlag: **Minst 20.000 innbyggere** for å organisere sosial- og helsetjenesten.
 - Bo- og arbeidsmarkeds-kriterier: Egne arbeidsplasser til 80 prosent av arbeidstakerne, **maksimal utpendling på 25 prosent** (35 prosent i storbyområdene) og andre samfunnsstrukturkriterier.
 - Økonomikriterier: **Kommuner som er i økonomisk krise** eller holder på å bli det, ifølge regjeringens nøkkeltall for blant annet drift og gjeldsgrad.

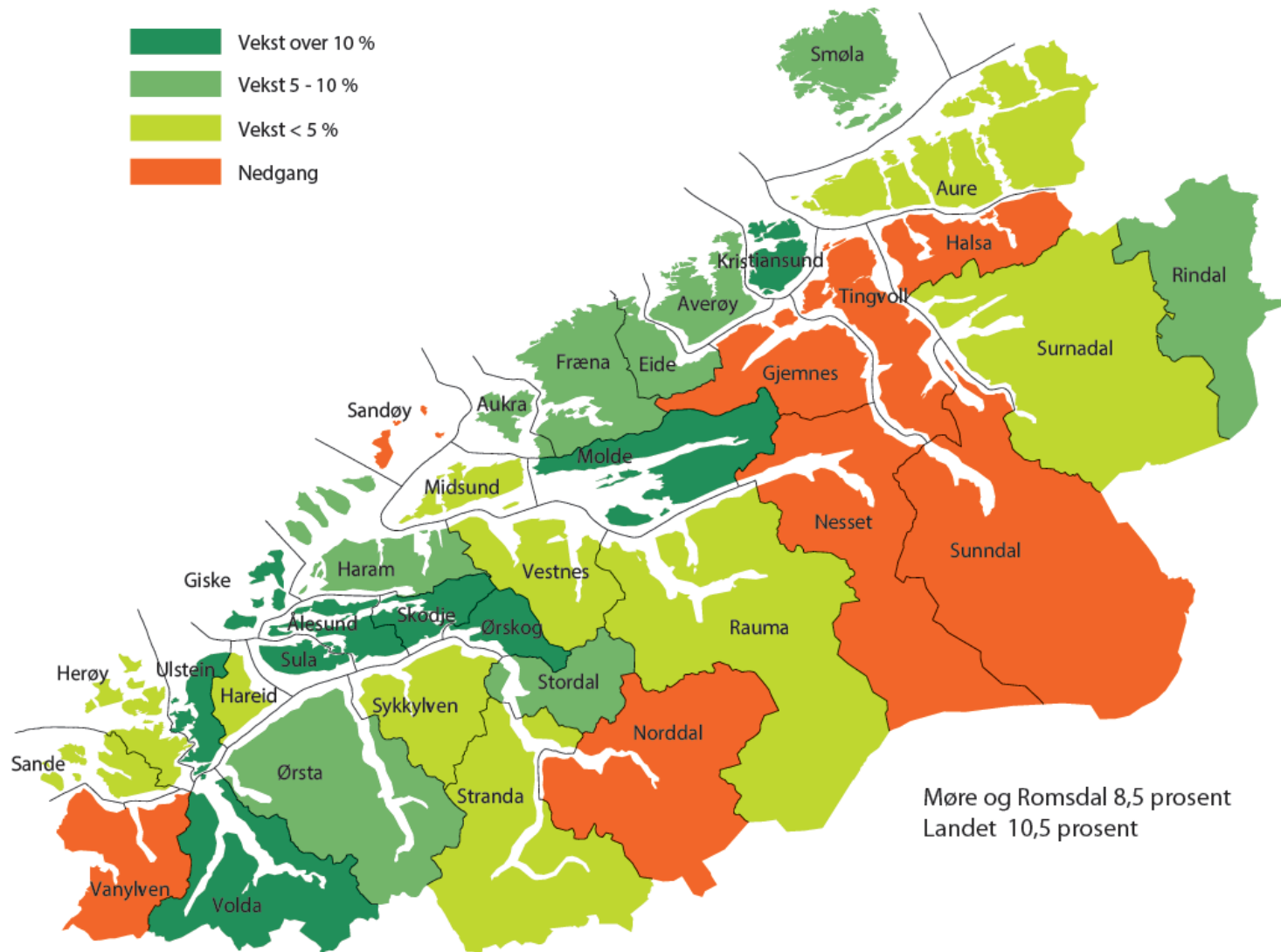
Folketalsutvikling kommunestorleik 1986 - 2014

Befolkningsvekst i fylka. Prosentvis endring frå 2015 – 2040 (alt. MMMM)

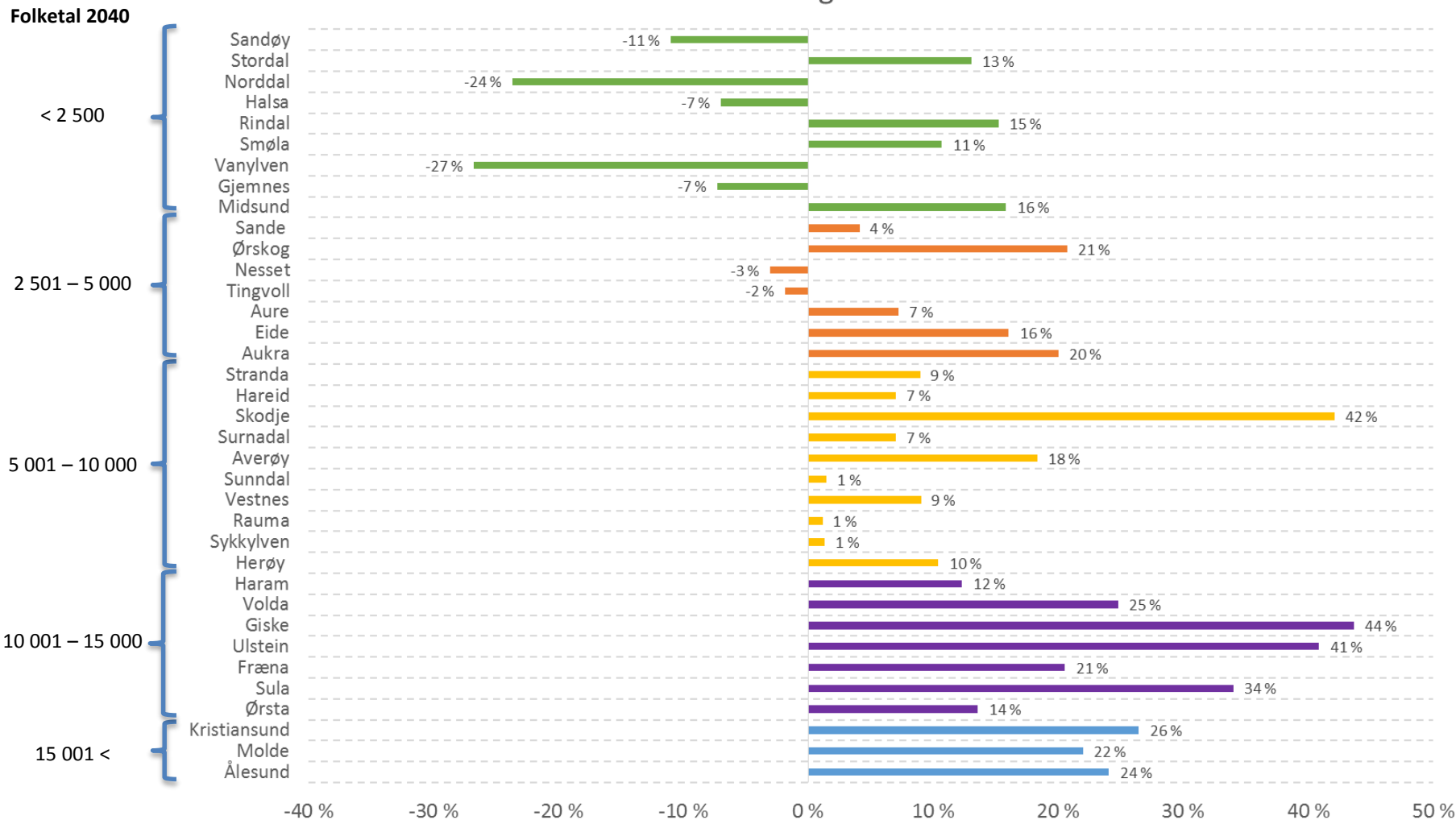
Venta folketalsvekst mot 2025

Kjelde: SSB alt. MMMM; Mellomalternativet som føreset at fruktbarheit, levealder, innanlandsk flytting og nettoinnvandring held seg på mellomnivået.

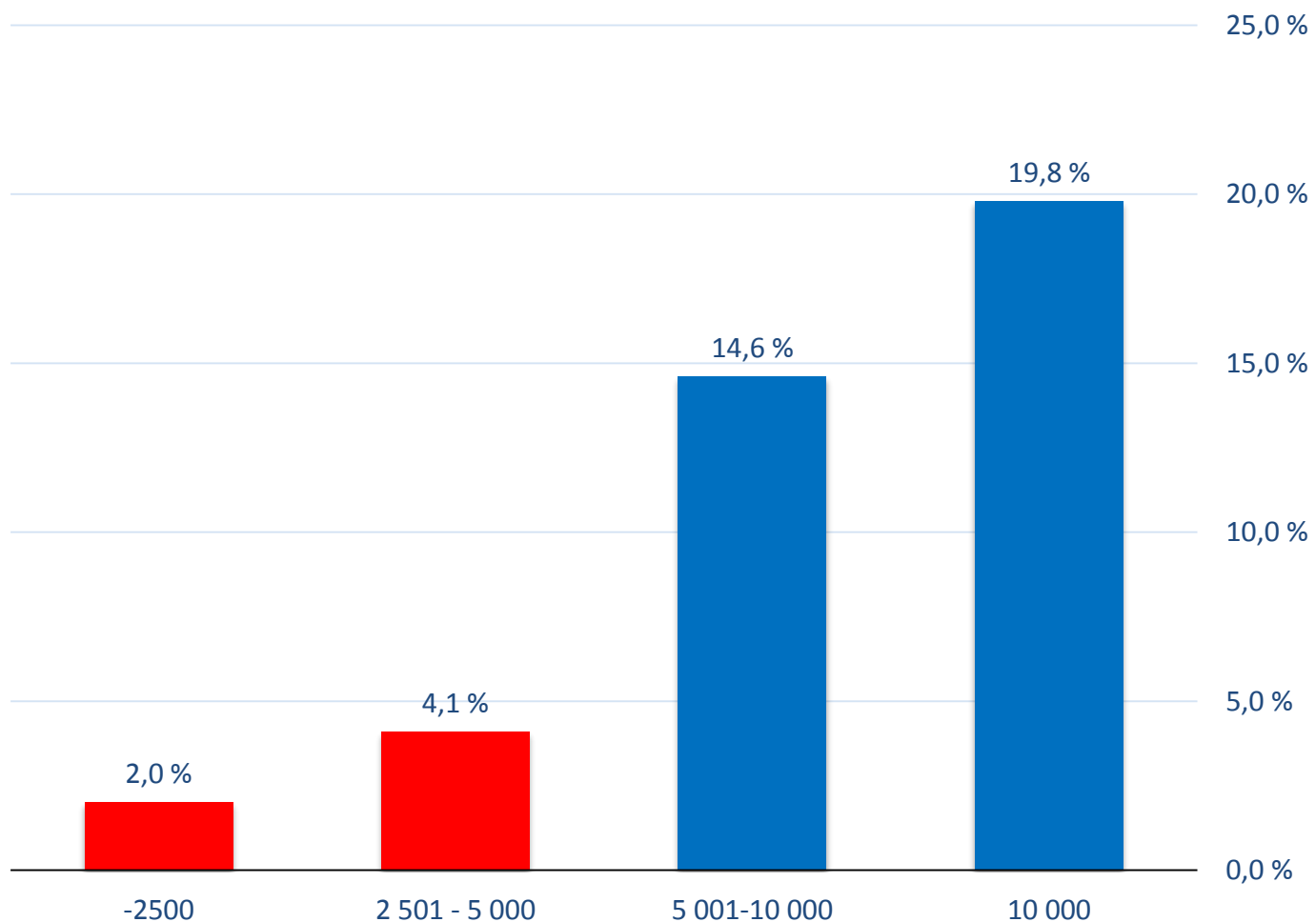

Folketalsutvikling frå 2015 til 2040

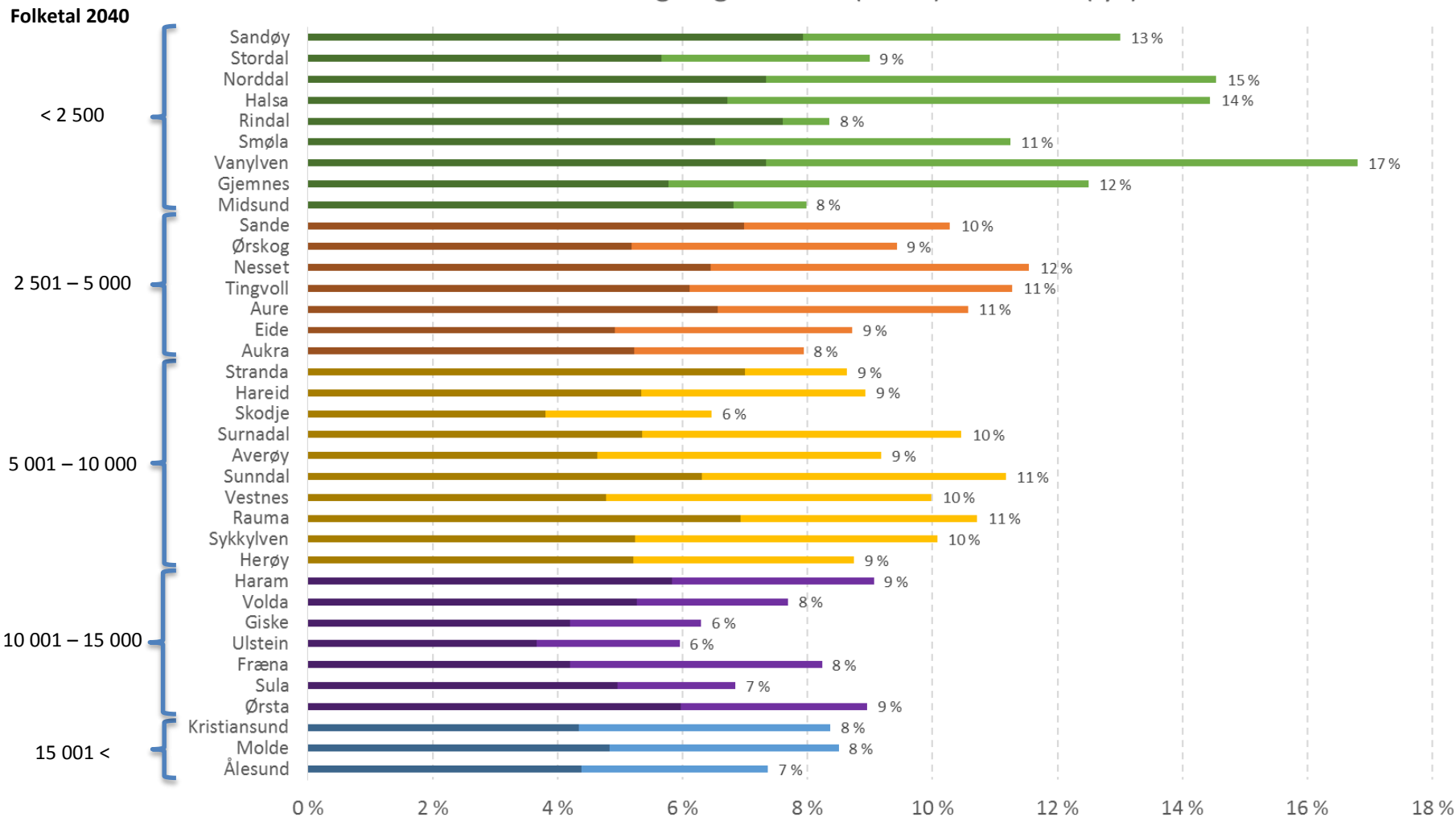
Kjelde: SSB

Framskriving folketal -2040 etter kommunestorleik låg innvandring

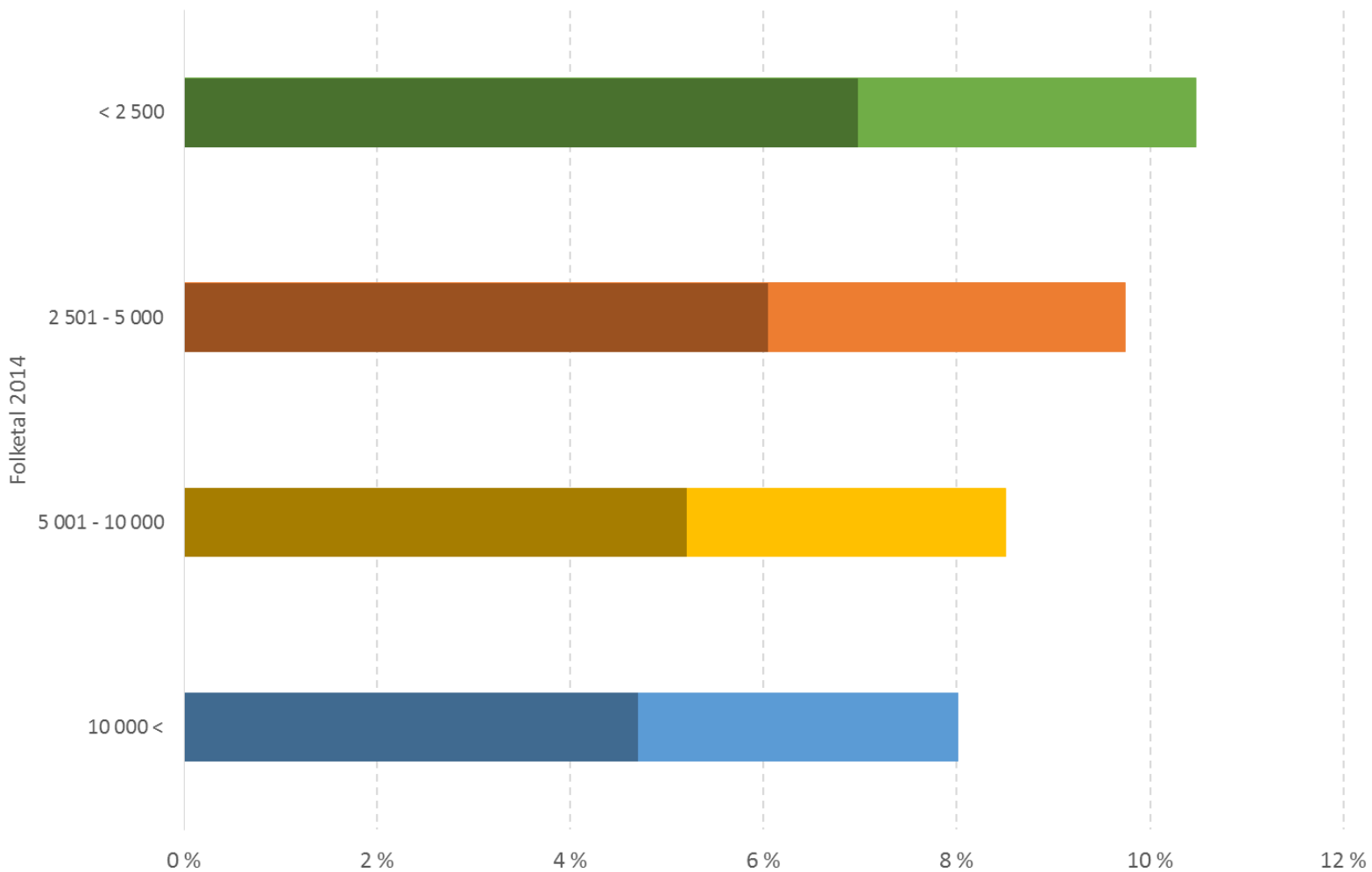
Del 80 år og høyre i 2015 (mørk) frå i 2040 (lys)

Kjelde: SSB

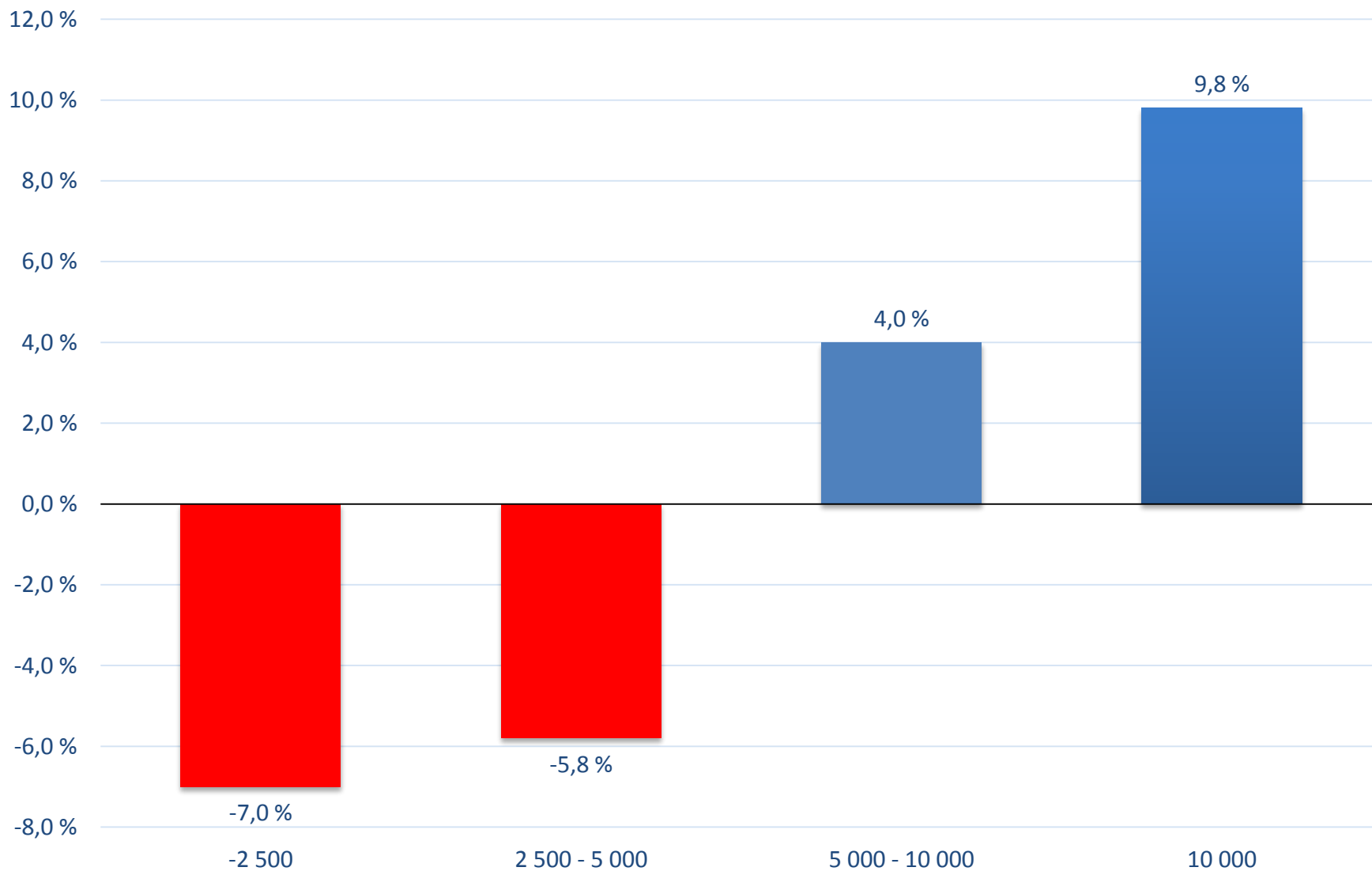

Del 80 år og høyre i 2014 (mørk) og 2040 (lys)

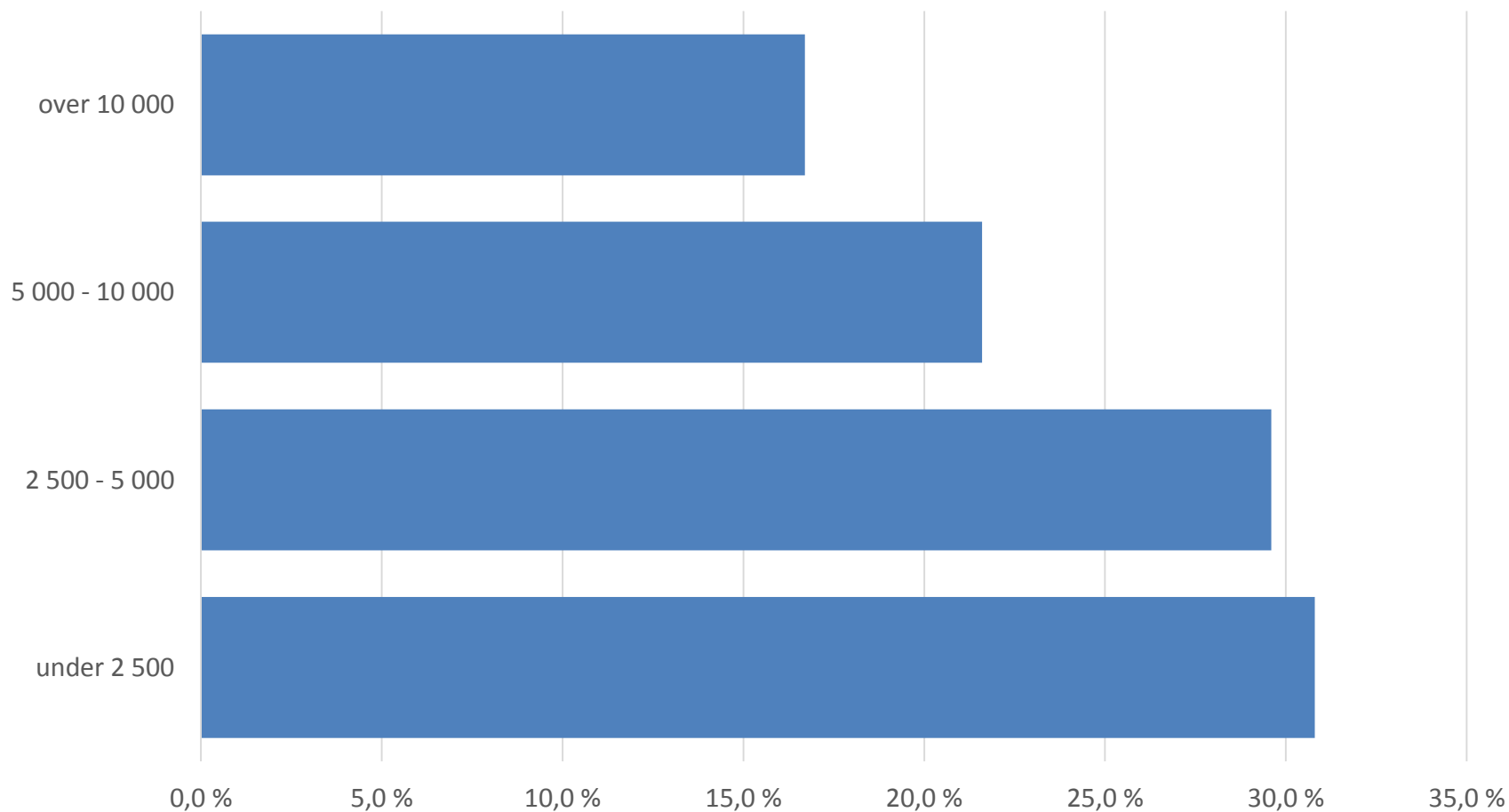

Kjelde: SSB

Framskriving arbeidsstyrke 2040 – låg innvandring

Del sysselsett i kommunal sektor etter kommunestorleik 2014

SPARER: Rådmann Arne Ingebrigtsen (helt til høyre) skal gå nøye gjennom alle kommunens samarbeidsordninger for å finne ytterligere sparepotensial.

Flere av Kristiansunds eksterne avtaler koster dyrt. Nå vurderer kommunen å reforhandle eller kutte dem ut.

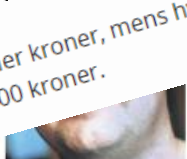
Vurderer å hoppe av IKS-samarbeid

Kristiansund kan revurdere flere av IKS-ene de er med i.

BUDSJETT
ALEXANDER LEHMANN
alexander.lehmann@ikk.no 982 05 325

innsparingspotensial. Ifølge Kristiansunds årsrapport for 2014 deltar kommunen i drøyt 30 samarbeidsordninger. I tillegg har kommunen eierinteresser i en rekke selskaper. Vi går gjennom alle eierskapene og vurderer hvorfor vi er med i dem, sier assistentrådmann Per Sagen.

Kristiansund, Averøy og Gjemnes. Flertallet av disse har også Kristiansund som vertskommune. Dette betyr ikke at Kristiansund hopper av samarbeidene.

SAMMENHENG: Høyres Torbjørn Sagen.

kroner, mens hvis vi selv arbeidet selv koster rundt 700.000 kroner.

Mange mindre kommuner i landet er avhengige av IKS-er for å levere sine lovpålagte oppgaver. Det er en bekymring at hvis Kristiansund vurderer sine samarbeid som negative, kan det bli vanskelig for disse kommunene å finne andre leverandører.

Jeg skjønner at det kan være krevende politisk å gå igjennom IKS-ene midt i en kommunereform. Vi har i noen tilfeller betalt etter kjøttvekter og så delt litt på samarbeidene, sier Arne Ingebrigtsen.

Hvis det er slik at kommunen vurderer sine samarbeid som negative, kan det bli vanskelig for disse kommunene å finne andre leverandører.

– Det må vi ta forbehold om. Men hvis det er slik at kommunen overfinansierer mange IKS-er, blir det fort dyrt. Vi må se på alle tenkelige steder for å spare, og da er det naturlig at dette blir et tema, sier Sagen.

Et funksjonelt samfunnsutviklingsområde:

Ekspertutvalget

«...er områder hvor folk både bor, arbeider og lever sine hverdagsliv, såkalte «hverdagsregioner». I rapporten står det at **et tettsted** i sin helhet enten bør ligge i én kommune, eller at et arbeidsmarked anses som integrert når rundt **25 prosent** eller flere av de sysselsatte bosatt i en kommune også jobber i regionens senterkommune(r).»

Ole Helge Haugen, fylkesplanisjef

Sentralisering og regionalisering

Bu- og arbeidsmarknadregionene er i stadig endring, og byene og det store tettstadiene vert stadig viktigere som senter i sine regioner. Arbeidsplassene vert sentralisert i et større tempo enn bosetninga og jobbar hovudstad i nye områder.

Med den raskt vekslande utbygginga på ei tid som kjenneteikna av byane, er det viktig å forstå at det er ei prosess som går framover. Det er ei prosess som har gått framover i mange år, og som vil fortsette å gå framover. Det er ei prosess som har gått framover i mange år, og som vil fortsette å gå framover.

Det er ei prosess som har gått framover i mange år, og som vil fortsette å gå framover. Det er ei prosess som har gått framover i mange år, og som vil fortsette å gå framover.

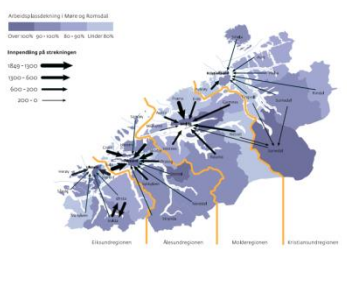
Det er ei prosess som har gått framover i mange år, og som vil fortsette å gå framover. Det er ei prosess som har gått framover i mange år, og som vil fortsette å gå framover.

Det er ei prosess som har gått framover i mange år, og som vil fortsette å gå framover. Det er ei prosess som har gått framover i mange år, og som vil fortsette å gå framover.

Det er ei prosess som har gått framover i mange år, og som vil fortsette å gå framover. Det er ei prosess som har gått framover i mange år, og som vil fortsette å gå framover.

Det er ei prosess som har gått framover i mange år, og som vil fortsette å gå framover. Det er ei prosess som har gått framover i mange år, og som vil fortsette å gå framover.

Det er ei prosess som har gått framover i mange år, og som vil fortsette å gå framover. Det er ei prosess som har gått framover i mange år, og som vil fortsette å gå framover.

På leit etter kvardagsregionen – kor er han?

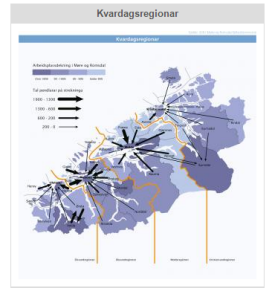
På leit etter kvardagsregionen – kor er han?

Dei fleste som bur i Møre og Romsdal er avhengige av arbeidsplassar, senaristilbod og tenester i eit større område enn heimkommunen. Grensene for dette området vil variere etter kva ein etterspar, og kan endre seg over tid avhengig av kommunikasjonar og tilbod.

Nokre regiondanningar er likevel tydelegare og viktigare enn andre. Alt etter tilslutning kan Møre og Romsdal delast inn i ulike økonomiske regionar, bu- og arbeidsmarknadregionar (BA-regionar) eller funksjonelle arbeids-, bu- og serviceregionar (ABS-regionar) som også omfattar handel, tenester og kultur (sjå def. neste side).

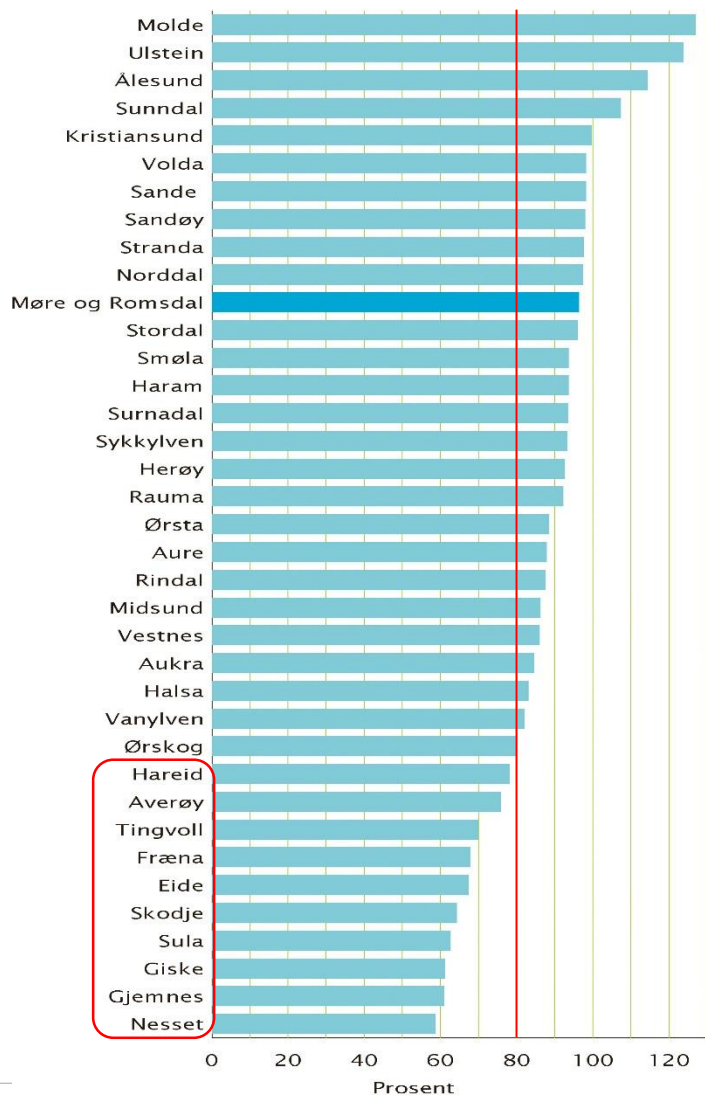
Utvekslinga av arbeidskraft mellom kommunane seier noko om kva rolle kommunane har i høve til omlandet sitt. Det er mange ulike pendlingsstraumar i fylket, men samtidig ser vi at Ulstein, Alesund, Molde, Kristiansund og Sunndal står seg ut med å ha eit noko større pendlingsområde enn andre kommunar i fylket. Utveksling av arbeidskraft mellom Orsta og Volda er også stor, men samtidig er innpendling frå andre kringliggjande kommunar avgrensa. Det er også stor utveksling av arbeidskraft mellom Sunndal og Molde.

Arbeidsplassdekninga seier noko om forholdet mellom tal arbeidsplassar og arbeidstakarar, og i Møre og Romsdal sett under eit, var arbeidsplassdekninga 96,2 prosent i

Region	1993	2000	2007	2013
Møre og Romsdal	218 000	228 000	238 000	248 000
Midtregionen	110 000	115 000	120 000	125 000
Arbeidsregionen	100 000	105 000	110 000	115 000
Helseregionen	80 000	85 000	90 000	95 000
Kristiansundregionen	28 000	30 000	32 000	34 000

Arbeidsplassdekning

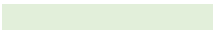

Kjelde: SSB

Arbeidsplassdekning 2014				
	Syssekatte personer etter bosted	Syssekatte personer etter arbeidssted	Arbeidsplassdekning	Arbeidsplasser over- eller underdekning
Molde	14 008	17 790	127,0	3 782
Ålesund	24 808	28 389	114,4	3 581
Kristiansund	12 262	12 231	99,7	-31
Vanylven	1 620	1 328	82,0	-292
Sande	1 421	1 395	98,2	-26
Herøy	4 546	4 214	92,7	-332
Ulstein	4 466	5 528	123,8	1 062
Hareid	2 641	2 063	78,1	-578
Volda	4 397	4 318	98,2	-79
Ørsta	5 413	4 792	88,5	-621
Ørskog	1 219	976	80,1	-243
Norddal	875	853	97,5	-22
Stranda	2 490	2 432	97,7	-58
Stordal	499	479	96,0	-20
Sykkylven	4 095	3 817	93,2	-278
Skodje	2 343	1 507	64,3	-836
Sula	4 663	2 919	62,6	-1 744
Giske	4 175	2 549	61,1	-1 626
Haram	4 688	4 387	93,6	-301
Vestnes	3 340	2 874	86,0	-466
Rauma	3 869	3 568	92,2	-301
Nesset	1 554	910	58,6	-644
Midsund	1 024	883	86,2	-141
Sandøy	654	641	98,0	-13
Aukra	1 767	1 493	84,5	-274
Fræna	5 165	3 507	67,9	-1 658
Eide	1 822	1 228	67,4	-594
Averøy	2 980	2 260	75,8	-720
Gjemnes	1 346	820	60,9	-526
Tingvoll	1 490	1 042	69,9	-448
Sunnadal	3 392	3 641	107,3	249
Surnadal	3 037	2 840	93,5	-197
Rindal	1 053	922	87,6	-131
Halsa	773	642	83,1	-131
Smøla	1 106	1 035	93,6	-71
Aure	1 788	1 571	87,9	-217
Møre og Romsdal	136 789	131 844	96,4	-4 945

Største utpendlingskommune for arbeidsstyrken i ein kommune

Bustadkommune	Største utpendlingskommune	Del av arbeidsstyrke som pendlar til største utpendlingskommune	Del av arbeidsstyrke som arbeidar i eigen kommune
Molde	Fræna	2,4 %	84,6 %
Ålesund	Sula	2,5 %	80,2 %
Kristiansund	Molde	1,9 %	84,1 %
Vanylven	Ulstein	3,0 %	73,1 %
Sande	Herøy	8,9 %	68,3 %
Herøy	Ulstein	11,5 %	73,0 %
Ulstein	Hareid	8,0 %	68,4 %
Hareid	Ulstein	29,2 %	50,2 %
Volda	Ørsta	18,1 %	61,7 %
Ørsta	Volda	17,5 %	65,7 %
Ørskog	Ålesund	22,1 %	50,5 %
Norddal	Stranda	5,5 %	77,0 %
Stranda	Sykkylven	4,3 %	80,8 %
Stordal	Ålesund	12,0 %	60,9 %
Sykkylven	Ålesund	8,3 %	81,0 %
Skodje	Ålesund	38,8 %	35,4 %
Sula	Ålesund	41,2 %	43,9 %
Giske	Ålesund	36,8 %	50,0 %
Haram	Ålesund	15,9 %	69,8 %
Vestnes	Molde	8,7 %	72,8 %
Rauma	Molde	7,7 %	80,0 %
Nesset	Molde	21,8 %	50,3 %
Midsund	Molde	13,8 %	73,6 %
Sandøy	Ålesund	2,3 %	86,9 %
Aukra	Molde	26,5 %	57,7 %
Fræna	Molde	31,4 %	52,7 %
Eide	Molde	22,0 %	51,2 %
Averøy	Kristiansund	19,5 %	63,4 %
Gjemnes	Molde	26,2 %	48,8 %
Tingvoll	Kristiansund	13,6 %	62,8 %
Sunndal	Molde	2,8 %	86,8 %
Surnadal	Sunndal	3,8 %	79,3 %
Rindal	Surnadal	16,1 %	68,9 %
Halsa	Surnadal	10,7 %	69,5 %
Smøla	Kristiansund	4,7 %	85,9 %
Aure	Kristiansund	7,6 %	74,9 %

 20% - 25 %

 25% eller høgere

Bo- og arbeidsmarkedsregioner

(kfr. NIBR-rapport 2013:1)

Ålesund	85 265
Molde	56 553
Kristiansund	32 898
Ulstein	24 459
Ørsta/Volda	19 283
Surnadal	9 594
Rauma	7 421
Sunnadal	7 205
Norrdal/ Stranda	6 349
Aure	3 570
Vanylven	3 336
Smøla	2 180
Sandøy	1 291
	259 404

